

CM1615 Notities van de leden van de Commissie Meijers voor de rondetafelgesprek EU-informatievoorziening van de Vaste Commissie Europese Zaken van de Tweede Kamer

Notitie voor Pieter Omtzigt met concrete voorstellen ter bevordering van controle door de Tweede Kamer op het wetgevingsproces in de EU en de transparantie van dat proces

In mijn ogen dient niet zozeer het krijgen van meer documenten uit Brussel voorop te staan, maar het beter gebruik door de Kamer(s) van de nu al beschikbare documenten.

1. Aanvechten van de rechtmatigheid van de richtsnoeren

Door de invoering van de categorie Limité in de richtsnoeren voor documenten met politiek gevoelige maar niet officieel als vertrouwelijk geclassificeerde informatie is de mogelijkheid voor burgers om het wetgevingsproces in Brussel te volgen en om de Kamers over de betekenis daarvan te informeren sterk ingeperkt. Nederland kan de rechtmatigheid van de punten betreffende de Limité documenten in de richtsnoeren van de Raad van Ministers aanvechten wegens strijdigheid met het beginsel van de meest breedst mogelijke toegang van het publiek tot documenten van de EU. Dat beginsel, neergelegd in artikel 15(3) WVEWU en Verordening 1049/2001 is volgens het Hof van Justitie “uiteraard bij uitstek relevant wanneer de Raad optreedt als wetgever”, aldus in 2008 in het arrest *Zweden en Turco/Raad*, par. 46 en in 2013 in het arrest *Access info Europe*, par. 33; zie ook de bijgaande notities van de Commissie Meijers CM1510 van 15 juni 2015 en CM1313 van 26 juni 2013. Nederland zou samen met één of meer gelijkgestemde landen een procedure bij het Hof van Justitie kunnen beginnen tot nietigverklaring van de richtsnoeren. Met name de rechtmatigheid van punt 20 van de richtsnoeren (Limité documenten mogen niet openbaar gemaakt worden zonder autorisatie van een daartoe bevoegde raadsambtenaar) en van punt 21 (nationale overheden mogen limité documenten pas openbaren na hierover het CGS te hebben geconsulteerd) kan worden aangevochten waar het gaat om documenten betreffende het optreden van de Raad als wetgever.

2. Systematische selectie van voorstellen die extra aandacht verdienen.

Een vaste procedure ontwikkelen om vast te stellen welke nieuwe voorstellen voor wetgeving als prioritair worden aangemerkt, bij welke een behandelvoorbehoud wordt gemaakt, en wat de extra informatievoorziening door de regering bij deze voorstellen precies omvat.

Nu maakt de Kamer een eerste selectie van prioriteiten op basis van het jaarlijkse Commissiewerkprogramma en geeft door kruisjes in een tabel aan op welke dossiers een behandelvoorbehoud en subsidiariteitstoets wordt voorzien. Voor een prioritair dossier geldt dat het kabinet het BNC-fiche versneld toestuurt. Eerst bij verschijning van het betreffende Commissievoorstel kan de noodzaak voor een behandelvoorbehoud of subsidiariteitstoets goed worden beoordeeld. De praktische implicaties en politieke betekenis kunnen pas worden beoordeeld nadat het voorstel is ingediend. De nieuwe pakketten voorstellen van de Europese Commissie komen op de lijst met nieuwe EU-voorstellen die de betrokken Kamercommissie tijdens haar procedurevergadering bespreekt. Dan wordt besloten over het behandeltraject. Op dat moment kunnen de leden vaak nog niet het politieke belang doorgronden. In dat stadium is de informatie over het voorstel vaak heel beperkt. De toelichting is vaak bondig. Er is nog geen fiche van de regering. De ambtelijke staf van de griffie kan onmogelijk in alle gevallen voldoende zicht op de implicaties van alle voor-

stellen en op de mogelijke belangstelling van de leden voor het voorstel hebben. Verder maken de overvolle agenda's van de commissies en de beperkte menskracht bij de griffie dat er in de praktijk slechts beperkte aandacht voor nieuwe EU-voorstellen is.

Mogelijk kan in de lijst van nieuwe voorstellen ook een korte toelichting op het voorstel worden opgenomen. Dat vereist wel dat de binnen de griffie de nodige inhoudelijke expertise aanwezig is of de relevante informatie door regering (vooruitlopend op het fiche) of door externe deskundigen wordt verstrekt.

De vakcommissie zouden bij verschijning van een voorstel of een nieuw pakket voorstellen over een prioritair thema, standaard kunnen nagaan bij welke van die voorstellen een behandelvoorbehoud of een subsidiariteitstoets wordt gemaakt. Op dat moment kan de commissie (tijdens een procedure-vergadering) aangeven over welke voorstellen het meer informatie wil hebben. Er moet dan wel helder gedefinieerd worden wat meer informatie betekent: bijvoorbeeld versneld BNC-fiche, met een bespreking van de planning van de behandeling in de Raad en eerste inschatting van de gevolgen van het voorstel voor Nederlandse regelgeving. Ook kan worden afgesproken dat het kabinet aan de verslagen van Raden of geannoteerde agenda's standaard een kort overzicht toevoegt van de in het komende half jaar te verwachten voorstellen van de Europese Commissie.

3. Gerichte aandacht voor de opvolgende Raadsdocumenten over geselecteerde voorstellen

Nu krijgen de Kamers toegang tot alle openbare en Limité Raadsdocumenten (dat zijn er vaak meer dan 300 per week) en moeten Griffie-medewerkers naar de spelden in die hooiberg van documenten zoeken. De Kamer kan de Regering vragen om eens per maand aan de Kamer te berichten welke nieuwe Raadsdocumenten er de afgelopen maand zijn die al dan niet in het Extranet zijn opgenomen met betrekking tot de voorstellen die de Kamer als prioritair heeft aangemerkt of waarbij een voorbehoud is gemaakt (zie punt 2 en 3). Het verzoek is alleen beperkt tot die voorstellen. Een lijst met de nummers van de betreffende nieuwe Raadsdocumenten is voldoende. De Griffie-medewerkers of Kamerleden kunnen dan in Extranet deze nieuwe documenten opzoeken. Een voordeel van het maken van alleen een lijst van de betreffende nummers per geselecteerd voorstel is dat die lijst ook openbaar kan zijn. Er wordt immers geen inhoud gepubliceerd. Wel kunnen geïnteresseerde buitenstaanders zo waarnemen of er recente wetgevingsactiviteit met betrekking tot een bepaald voorstel in een van de instellingen van de EU (Parlement, Raad, Commissie of triloog) is. Daarnaast kunnen de griffiemedewerkers de raadswerkgroepen op deze onderwerpen blijven volgen en periodiek, bijvoorbeeld voorafgaande aan een Raad de Kamerleden informeren. De maandelijkse lijst van de regering, biedt de mogelijkheid te voortgang van een prioritair dossier in Brussel te volgen, ook als dat soms een jaar of langer niet op de agenda van een Raad staat. Overigens heb ik de indruk dat op de Raadsagenda's vaak documenten worden genoemd, die niet terug te vinden zijn in Extranet. Kennelijk staan niet alle documenten (in een Nederlandse taalversie?) op het Extranet.

4. Verbeteren feitelijke toegankelijkheid van de Limité en Restreint Raadsdocumenten

Kamerleden kunnen vanaf hun eigen computer met het wachtwoord in Extranet om limité documenten te zien. Restreint documenten moeten worden opgevraagd bij het ministerie. Kamerleden kunnen die documenten dan bij het Centraal Informatiepunt inzien. Wel moeten ze vaak

tientallen pagina's tekst doorlezen, om te zien welke amendementen door de Lidstaten werden voorgesteld. Zeker in de fase van de triloog zijn de vier-kolommen documenten vaak meer dan 100 pagina's lang. Die documenten staan echter lang niet altijd in Extranet. Bovendien is de exacte betekenis en reikwijdte van amendementen voor Kamerleden vaak moeilijk vast te stellen zonder de know-how van inhoudelijke deskundigheid op het betreffende terrein. Ook komen definitieve teksten vaak pas kort voor een besluitvormende Raad beschikbaar. Dit heeft tot gevolg dat veel Kamerleden na één of twee pogingen deze vorm van raadplegen verder achterwege laten. Daarom dient een mogelijkheid gevonden te worden dat niet alleen deskundige griffiemedewerkers maar ook deskundigen van buiten de Kamer (met inachtneming van de vertrouwelijkheid, zolang de categorie Limite nog bestaat, zie punt 1) de betreffende Kamerleden bij de kennisgeving van de stukken en de selectie van de relevante amendementen in de Raadsdiscussie kunnen bijstaan. De amendementen van het EP zijn nu wel openbaar.

Bij een recent onderzoek in opdracht van het EP bleek mij dat Europarlementariërs met precies dezelfde praktische problemen worden geconfronteerd, met als gevolg dat de meeste van hen na enkele pogingen opgeven om van Limité documenten kennis te nemen (E. Guild a.o., *Internal Borders in the Schengen Area: Is Schengen Crisis-Proof?*, EP (Brussel) juni 2015, p. 32-34 <http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>).

Een betere oplossing zou zijn dat de Kamers voortaan toegang tot de verslagen van raads werkgroepen en triloggen over de prioritaire dossiers krijgen. Nu krijgen de Kamers alleen verslagen van Raden. In raads werkgroepen en tijdens de triloggen wordt vaak heel lang onderhandeld voordat het onderwerp weer op een Raadsagenda verschijnt. Deze toegang zou dan via een beveiligd digitaal systeem kunnen worden verkregen. Dit zal mogelijk investering in IT voor vertrouwelijke communicatie vragen. In Duitsland en Oostenrijk bestaat al ervaring op dit punt.

5. Verkleinen afstand van betrokken burgers tot het wetgevingsproces in Brussel

Over de voorstellen die Kamer als prioritair aanmerkt of waarbij een behandelingsvoorbehoud wordt gemaakt, organiseert de Kamer als regel een hoorzitting of een rondetafelgesprek. Die zittingen moeten vooraf openbaar worden aangekondigd. Bij voorkeur geven Kamerleden daarbij aan over welke vragen zij geïnformeerd willen worden. Dit geeft ook bij de Kamer niet bekende deskundigen en belanghebbende organisaties de gelegenheid op die vragen te antwoorden. Die bekendmaking en de aandacht voor de zittingen in de pers maken dat voor andere geïnteresseerden of belangstellenden dan de vaste sprekers bekend wordt dat een bepaald onderwerp op de wetgevingsagenda in Brussel staat. Bovendien krijgt de Kamer zo tijdig de informatie om de opstelling van de Regering in de Raad te controleren of te beïnvloeden. Wel dient de Kamer bij het plaatsen van behandelvoorbehouden uitdrukkelijk goede informatieafspraken met de regering te maken (zie punt 2) en aan de griffie of aan een externe deskundige te vragen te assisteren met het formuleren van de inhoudelijke vragen en het opstellen een lijst van externe betrokkenen. De Commissie Europese Zaken van het Britse House of Lords, pleegt met dit doel vaak voor korte tijd en part-time een externe (vaak universitaire) deskundige in te schakelen.

6. Invoering van een Nederlandse Europawet voor parlementaire informatievoorziening

Mede op verzoek vanuit de Eerste Kamer heeft de Commissie Meijers eerder dit jaar een verkenning uitgevoerd naar de meerwaarde van een Nederlandse Europawet voor parlementaire informatievoorziening. Daarbij werd een vergelijking gemaakt met de Duitse wetgeving op dit

punt. Die verkenning (CM1605) is bij deze notitie gevoegd.

7. Dit onderwerp meenemen in de Kabinetsformatie

De Commissie Meijers ijvert al ruime twee decennia voor een betere informatievoorziening van de Kamers over het wetgevingsproces en daardoor meer invloed op de inhoud van dat proces. Er bestaat veel weerstand, zowel ambtelijk als politiek, tegen het scheppen van meer ruimte voor openbaarheid. Dezelfde tegen-argumenten worden jaar in jaar uit herhaald en de duidelijke rechtspraak van het EU Hof van Justitie wordt genegeerd of de betekenis ervan geminimaliseerd. Deze weerstand doorbreken vraagt om een duidelijk politiek besluit bij de Kabinetsformatie, willen de uitspraken over meer democratie en meer invloed van de nationale parlementen in de EU meer zijn dan alleen lippendienst. In het regeerakkoord zou kunnen worden afgesproken dat de beide Kamers toegang krijgen tot dezelfde informatiekanalen vanuit de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging in Brussel als de ministeries. Dat onderwerp is ook geregeld in de Duitse Europawet die in punt 6 werd genoemd.

Kees Groenendijk, Nijmegen, 26 oktober 2016

Rondetafelgesprek EU-informatievoorziening van de Vaste Commissie Europese Zaken, Tweede Kamer, woensdag 2 november 2016

Inbreng Maarten Hillebrandt, postdoctoraal onderzoeker aan de Universiteit van Bielefeld en lid van de Commissie Meijers (maarten.hillebrandt@uni-bielefeld.de)

Welke informatieproblemen van de Kamer hinderen adequaat toezicht op besluitvorming door parlementen het meest?

In het benaderen van deze vraag is het nuttig om een onderscheid aan te brengen tussen enerzijds het nationale niveau (de afspraken tussen de Tweede Kamer en de regering) en anderzijds het Europese niveau (regelgeving en praktijken binnen de Raad). Beide niveaus hebben hun tekortkomingen. Deze tekortkomingen vereisen verschillende maatregelen om het toezicht van de Tweede Kamer op de Europese besluitvorming te verbeteren. Het is echter goed mogelijk en zelfs wenselijk om op beide niveaus gelijktijdig verbeteringen door te voeren.

1. Het nationale niveau: maak parlementaire toegang tot informatie breder in potentie en specifieker in concrete gevallen

De informatievoorziening van de Tweede Kamer wordt momenteel geregeld door verschillende concrete politieke afspraken. De mogelijke toegang die de regering de Tweede Kamer biedt neemt echter grotendeels het door de Commissie opgestelde werkprogramma en de vergaderingen van de Raad op het ministeriële niveau als het uitgangspunt. Alhoewel deze twee 'stromen' van informatie een belangrijk deel van de Europese besluitvorming omvatten, vallen belangrijke categorieën documenten buiten dit bestek.

Allereerst zijn EU-lidstaten niet alleen betrokken bij besluitvorming in de Raad, maar onderhandelen ze en nemen ze ook besluiten buiten de officiële gremia van de EU, bijvoorbeeld in de Eurogroep, de Eurotop (de regeringsleiders van de Eurolanden), de EU-27 (regeringsleiders van lidstaten zonder het VK), en het ESM (ministers van financiën van de Eurozone). De huidige afspraken bieden nog onvoldoende garantie dat de Tweede Kamer alle documenten die nodig zijn voor functionerend toezicht op deze gremia daadwerkelijk ontvangen.

Daarnaast wordt een groot deel van Raadsbesluiten uitonderhandeld in Raadswerkgroepen op ambtelijk niveau, in onderhandelingsprocedures die regelmatig langer dan een jaar duren.¹ De sterke nadruk die in de afspraken tussen de Kamer en de regering gelegd wordt op de vergaderingen van de Raad op het ministeriële niveau brengt het risico met zich mee dat Kamerleden onvoldoende op de hoogte blijven van het verloop van de onderhandelingen voordat deze het ministeriële niveau bereiken.

Nadat vervolgens de Raad tot een standpunt komt, verdwijnt het besluitvormingsproces weer voor langere of kortere tijd in de informele triloog-onderhandelingen tussen het Raadsvoorzitterschap en de gewezen rapporteur van het Europees Parlement. Op 1 maart jl. berichtte Minister Koenders de Tweede Kamer dat het recent aangenomen Inter-Institutioneel Akkoord Beter

¹ F. Häge (2011), "The European Union Policy-Making dataset", *European Union Politics* 12(3), p. 472

Wetgeven voorziet in meer transparantie van deze trilogie.² De voorgestelde maatregelen richten zich echter vooral op de terugkoppeling van afgeronde onderhandelingen, en kunnen daarmee niet verhinderen dat zich een problematische situatie voordoet in het parlementair toezicht op lopende onderhandelingen.

De bovengenoemde informatieproblemen kunnen voor een groot deel worden ondervangen door een verbetering van de afspraken omtrent de informatievoorziening van de Tweede Kamer. Zo blijkt uit een recente vergelijking van de Commissie Meijers tussen de in een “Europawet” vastgelegde informatievoorziening van de Duitse bondsdag en de politieke vastgelegde informatieafspraken van de Tweede Kamer dat het eerstgenoemde parlement van een bredere selectie van documenten wordt voorzien.³ Dit heeft ermee te maken dat de Duitse “Europawet” naast reguliere Raads- en Commissiedocumenten ook voorziet in de toezending van documenten die buiten de traditionele Europese instellingen worden gecirculeerd, in informele of internationaalrechtelijk organen waarvan de belangrijkste bij naam genoemd worden. In aansluiting daarop verplicht de wet de Duitse regering om haar parlement niet alleen van formeel opgestelde en geregistreerde documenten te voorzien, maar ook van informele documenten. Dit maakt bijvoorbeeld een groot verschil bij de besluitvorming in de informele Eurogroep, of bij de EU-27 wiens documenten geen officiële status hebben.

Een oplossing voor deze problemen ligt in het vooraf breder formuleren van de mogelijke gremia waaruit de Tweede Kamer documenten kan opvragen, en in het treffen van specifiekere en uitgebreidere regelingen voor besluitvormingsprocessen die de Tweede Kamer politiek van bijzonder belang acht. Deze strategie steunt op twee maatregelen. Enerzijds dienen informatieafspraken preciezer te benoemen welke informatie uit welke gremia binnen het bestek van de informatievoorziening vallen. Anderzijds kan het reeds bestaande systeem van informatie ‘opt-ins’ (bekend als het ‘behandelvoorbehoud’), waarbij de Tweede Kamer voorkeursdossiers aangeeft waarop zij uitvoeriger geïnformeerd wil worden, nog verder worden ontwikkeld. Zo zouden Kamerleden op basis van een periodiek (bijvoorbeeld driemaandelijks) overzicht van aanstaande besluitvormingsprocessen zowel binnen als buiten de Commissie/Raad aan kunnen geven over welke dossiers ze uitvoeriger willen worden geïnformeerd, waarna de regering de Tweede Kamer met grote regelmaat (bijvoorbeeld tweewekelijks) op de hoogte houdt van het verloop van de onderhandelingen, binnengekomen stukken (doorgaans op basis van documentnummers waarmee documenten in Extranet kunnen worden opgezocht), ontwikkelingen in het krachtenveld en analyses van de Nederlandse delegatie in Brussel. In de regel zou dit, voor zover bestaande wet- en regelgeving dit toelaten, in het openbaar moeten gebeuren. De informatievoorziening in ‘opt-in’ dossiers kan kracht worden bijgezet door de inzet van het behandelingsvoorbehoud. Met name het Deense en Finse parlement zijn reeds vertrouwd met dit instrument, waarbij de regering slechts aan de hand van parlementaire instructies in mag stemmen met (onderdelen van) Raadsbesluitvorming.

2. Het Europese niveau: concretiseer regels omtrent op te stellen Raadsdocumenten, verwijder obstakels voor toegang tot (wetgevings)documenten

De toegankelijkheid en controleerbaarheid van Raadsbesluitvorming wordt gehinderd door on-

² Brief van de Minister van Buitenlandse Zaken, 1 maart 2016, TK 2015-2016, 34 166, nr. 44, p. 3

³ Commissie Meijers (2016), Notitie CM1605, [http://www.commissie-meijers.nl/nl/comments?year\[value\]&language=All&field_subject_tid=All](http://www.commissie-meijers.nl/nl/comments?year[value]&language=All&field_subject_tid=All)

gereguleerde praktijken en interne regels die ingaan tegen het beginsel van openbare wetgeving. Zo valt op dat de verslaglegging van wetgevende vergaderingen binnen de Raadswerkgroepen niet op een uniforme manier plaatsvindt. Het gebrek aan duidelijke richtlijnen ondermijnt ook de uitspraak van het Hof in *Access Info Europe*:⁴ waar de Raad of individuele lidstaten het schadelijk achten dat voorstellen of standpunten direct openbaar worden, bestaat er immers nog veel ruimte voor weglating van informatie.

Het toezicht van nationale parlementen zou er daarom sterk bij gebaat zijn als deze verslaglegging wordt gestandaardiseerd door middel van een formeel bekrachtigd standaardprotocol. Naast een voor buitenstaanders begrijpelijke en voldoende uitgebreide agenda met verwijzing naar onderliggende documenten betekent dit dat notulen van vergaderingen tenminste besproken dossiers en specifieke punten daarbinnen, voorstellen van het voorzitterschap, de inbreng van de lidstaten en eventuele stemmingen en toelichtingen van stemmen weergeven. Ook waar geen vooruitgang is geboekt dient hiervan verslag te worden gelegd. Het wetgevende proces zou verder kunnen worden genormaliseerd door het met vaste regelmaat (bijvoorbeeld driemaandelijks, of steeds na vijf achtereenvolgende werkgroepbijeenkomsten) organiseren van openbare debatten waarin Coreper-ambassadeurs of ministers hun tussentijdse standpunt over het verloop van de wetgevingsprocedure weergeven.

Wetgevingsprocessen, met name op werkgroepniveau, bestaan voor een groot deel uit zogenaamde 'limite' documenten. Deze documenten worden doorgaans met een aanzienlijke vertraging openbaar gemaakt en voorafgaand aan publicatie regelmatig niet vermeld op het documentenregister van de Raad. Deze praktijk gaat in tegen het beginsel van openbare wetgeving, bemoeilijkt het parlementaire toezicht en ondermijnt de praktijk van het recht op toegang tot documenten.⁵

De Nederlandse regering, zich bewust van dit spanningsveld, zette zich tijdens haar voorzitterschap actief in voor versneld openbaarmaken van 'limite' documenten in de wetgevende procedure. De binnen de Raad geldende geheimhoudingsplicht waarop het 'limite'-predicaat is gebaseerd, sluit echter niet aan op het beginsel van openbare wetgeving, zoals dat door het Hof is verwoord in *Access Info Europe*. Wetgevende documenten dienen immers direct openbaar te worden gemaakt, tenzij een uitzondering genoemd onder artikel 4 van Verordening 1049/01 (de "transparantieverordening") van toepassing is. De geheimhoudingsplicht zou daarom buiten toepassing moeten worden gelaten waar de Raad optreedt als wetgever. De Tweede Kamer zou de regering op twee manieren kunnen aansporen zich daartoe in te spannen. Enerzijds zou de regering de rechtmatigheid van het richtsnoer voor 'limite'-documenten juridisch aan kunnen vechten als strijdig met het beginsel van toegang tot documenten zoals vastgelegd in VWEU artikel 15(3) en Verordening 1049/01. Anderzijds zou de regering zich kunnen inspannen voor een nieuw Raadsbesluit waarin de minimis-eisen voor verslaglegging van wetgevingsdocumenten worden opgesteld en het 'limite'-predicaat niet van toepassing op de wetgevingsprocedure wordt verklaard.

Bij niet-wetgevende besluitvorming speelt vaak een ander probleem. Hier wordt parlementaire

⁴ Raad v Access Info Europe (C-280/11), 17 oktober 2013. Zie ook de recente brief van de Minister van Buitenlandse Zaken, 16 september 2016, DIE-628226/216

⁵ Zie ook de inbreng van prof. Groenendijk bij dit rondetafelgesprek.

en openbare toegang tot documenten bemoeilijkt door de informaliteit van besluitvorming. Hoewel overlegorganen als de Eurogroep en de EU-27 vergaderen op basis van vooraf opgestelde en gecirculeerde documenten, plaatsen de deelnemers aan deze gremia parlementen en de “transparantieverordening” buitenspel door deze documenten als informeel te omschrijven. Dit uitgangspunt staat op zeer gespannen voet met het recht van burgers op toegang tot documenten “van de instellingen, instanties en organen van de Unie” zoals vastgelegd in VWEU artikel 15(3). De Tweede Kamer zou er daarom bij de regering op aan kunnen dringen om de bestaande transparantiewetgeving op een normale manier toe te passen op alle EU-documenten, inclusief die van ‘informele gremia’.⁶

Voor haar eigen informatievoorziening is de Tweede Kamer overigens niet afhankelijk van een dergelijke aanpassing. Op basis van artikel 68 Grondwet kan zij toegang bedingen tot alle op Europees niveau gecirculeerde documenten. Een dergelijk recht op toegang tot informele documenten/documenten behorende tot informele overlegorganen zou permanent kunnen worden vastgelegd in een Nederlandse Europawet.⁷

⁶ Deze toepassing laat overigens onverlet dat het betreffende gremium toegang tot documenten kan weigeren met een beroep op een of meerdere van de uitzonderingsgronden onder artikel 4 van Verordening 1049/01.

⁷ Zie punt 1 en voetnoot 2 hierboven.

Over de Commissie Meijers

De Commissie Meijers is een onafhankelijke groep van wetenschappelijk onderzoekers, advocaten en rechters die adviseert over Europees en internationaal migratie-, vluchtelingen-, straf-, privacy-, non-discriminatie- en institutioneel recht. De Commissie bevordert de bescherming van fundamentele rechten, toegang tot de rechter en democratische besluitvorming in Europese wetgeving op het gebied van Justitie en Binnenlandse Zaken.

Het werk van de Commissie Meijers wordt mogelijk gemaakt dankzij de Nederlandse Orde van Advocaten, Vluchtelingenwerk Nederland, Stichting Migratierecht Nederland, Stichting Democratie en Media, het Nederlands Juristencomité voor de Mensenrechten, Art. 1 Antidiscriminatiezaken en Universitair Vluchtelingenfonds UAF.

Contactgegevens:

T 020 362 05 05

E post@commissie-meijers.nl

W www.commissie-meijers.nl